

Népszabadság
1959. III-21.

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

9. 439

Szerző:

Cím:

1918-19 SAJTÓJÁBÓL

A proletárdiktatúra kiküldetése

Személy

Helyszám

1919/1959

akiknek kérges keze vájta a földet és gyúrta, formálta az anyagot, akiknek nehéz munkája eltartotta az országot, azok a dolgozó, robotos proletárok megunták a rabszolgasorsot, megrázták az öklüket, fölemelték a fejüket és most már bizony vége a régi jó időknek, amikor munka nélkül lehetett dúskálni minden jóban, tobzódni az életörömben, s aki dolgozott, annak fölkapott az álla, az

koplalt, az penészes, szűkös odúban rothadt a feleségével és a gyerekével. Ennek vége, de vajon olyan nagy szerencsétlenség-e ez?

Egyebekben, gyertek csak ki az utcára, nézzétek, hogy a tavaszi nap soha még ilyen meleg és ilyen ragyogó sugarakkal nem árasztotta el a világot, a napsütésnek áldott melege még sohasem volt ilyen elringató és minden olyan szép, olyan jó, hogy mámorba szédül a fejed, ha nem vagy esküdtt ellensége az emberi felszabadítás szent tavaszi csodájának.

... A liget már zöldül, a fák rügyeznek és a tavasz soha még ilyen ifjító nem

Apró feljegyzések a proletárdiktatúra első éjszakájáról

Valahá mindez az első esti órákban történt volna. De mostanában este nyolc óra már éjfél felé jár és zárókor sötét éjszaka borul erre a mi imádott Budapestünkre. Amikor a Munkástanács proklamálta a proletárdiktatúrát, az utcák lassanként kiürültek volt, csúnyán és nagy csöppekben esett az eső.

De a mint botorkáltak hazafelé az emberek a sártócsákon, a vastag sötétségen át, mégis mintha valami kigyúlt volna a szívekben. Titkon a felszabadulás érzése szállott meg mindenkit, valami, a mi volt, és valami, a mi elmúlt és valami a mi lesz: napfény és egy kis melegség, egy rossz éjszaka után. Csoportok verődnek össze és igaz érzések lesznek eggyé és e szavaknak: szovjetköztársaság, proletárdiktatúra, Kun Béla, vonzó fényük van.

Mindenki bizakodó, amint a szomorú múlt emlékein megindul egy új és jobb élet felé.

Az efféle hatalmas megrázkódtatásoknak csodálatosképpen még idő sem kell. Vagy sikerül rögtön, vagy elveszett helyrehozhatatlanul. Itt nem lehet megállani és nem lehet a részleteket mérlegelni. És a milyen intenzíven győzött néhány hónap előtt a forradalom, azonképpen úrrá lett a proletárdiktatúra. A mit kimondottak, már akceptálva is volt; az a sok keserűség és megszegényítés, mely úgy szorította a torkot, hogy egyetlen jajszót sem lehetett hallatni, felszabadult mintegy varázsütésre. Egy régen múlt márciusban

sírtunk el Kossuth Lajost és annyi keserű március után ismét magunkra akadunk.

E nagy átalakuláson át próbáljuk követni a proletárdiktatúra első óráit, az

első éjszakáját. Teljes nyugalom mindenfelé; az utcára nyíló ablakok enyhén megvilágítva, férfiak, nők silhouettjeivel mögöttük, és senki sem fél. Ezt a szót egyébként is kikapcsoltuk a szótárból. Aztán nincs is miért. A rendet azok garantálták, akik a proletárdiktatúra élén állanak és az ő szavuknak telentebb a súlya, mint az uralkodók fegyelmezett és kipróbált hadseregének. Rend van mindenütt, az újjászületés harmóniáját nem merik megzavarni. Igaz, ajánlatos se lehetne. A hol a nép intézkedik, a nép ítélkezik és ezzel a hatalommal szembeállni senkinek sincs kedve.

Az Otthon írók és újságírók egyesületében a forradalom éjszakája óta nem volt olyan lüktetően lázas élet, mint a tegnapi. Az Otthonon keresztül vezet az út a szerkesztőségekbe, a szerkesztőségek-ből itt tudnak mindent és mindent a legmegbízhatóbb forrásból.

... megjelent az Otthon alelnöke és elmondotta, hogy az egész fővárosban rend és fegyelem van és a mennyit ez órákban lehetett, elárult a speciálisan a sajtót érdeklő döntő fontosságú eseményekről.

— Éljen a proletárdiktatúra! — szavak-

kal fejezte be szavait és a lelkes éljenzés innen terjedt tova a sötét éjszakába.

A záróra óta főként szombat este voltak kedélyes összejövetelek a jómódú családoknál. Ma estére is ki volt tűzve egy egész csomó. De hát nem tartottak meg egyet sem. A háziasszonyok maguk értesítették telefonon a vendégeiket:

„A változott viszonyokra való tekintettel a mai estélyünk elmarad.”

(Az Ujság, 1919. március 23.)

Diktatúra Pesten

En nem tudom, hogy még mindig vannak-e olyanok, akiknek lúdbőrözik a háta a rémülettől erre a szóra, hogy proletárdiktatúra van. En nem tudom, hogy még mindig akadnak-e, akik hisznek azokban a szörnyűségekben, amiket a bolsevikiekről világgá kürtölt minden ország polgári sajtója. Ugye, hogy nincs szó emberevről, úgye, hogy nem a nyárs-

rahúzás cirkuszi mutatványaiiban gyönyörködöl reggel, oh nyájas olvasó, úgye, hogy nem gyújtogatás, lövöldözés, embermészárlás a napi program, úgye, hogy nem is történt itt voltaképpen semmi, csak az, hogy a munka szent jogán átvették az uralmat a henyelőktől a dolgozók. Mindössze az történt, hogy akiknek ve-rejtékéből idáig mások kövérré híztak,

volt. A proletárgyerekek tisztán és szép ruhában fognak már ezen a nyáron futkározni itt a bokrok között, éppen úgy, mint ahogy idáig csak a kiválasztottak gyermekei szaladgáltak... A liget és a Margitsziget gyönyörű virágos mezői mindenki gyermekéé, nem lesz majd többé az, hogy összeszoruló szívvel kelljen nézni a bátortalanul, féltéken botorkáló, maszatos, rongyos, kis proletárgyerekekre. Hát olyan nagy katasztrófa az, hogy ezentúl minden gyermeknek jó dolga lesz, hogy ezután nem lesznek éhező, rongyos, ágrólszakadt, sírdogáló kisgyerekek?

A Rákóczi út szinte duzzad az élettől, a szokottnál is elevebb láрма, zsvaj és a Körúton is véges-végig árad a mozgalmasság, nincs itt semmi baj, minden él, ahol csudás és nagyszerű ébredés láza hajtja az embereket... Meghódította a proletárdiktatúra Budapestet és mi hit-tel hisszük, hogy örökre meghódította... Vörös szín virít a házakról és az emberekről, a forradalom színe piroslik diadalmos tavaszi fényben és míg győzelmi nótákat dúdolunk magunkban, a pesti utca mámoros zajlásától övezve, fölhajítjuk a kalapunkat a zenélő, fénylő, napos, szép tavaszi égbe.